

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

УДК 378.112

Т. М. Жидких

ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ «КОЛЕДЖ-АКАДЕМІЯ»

Увага, приділена в сучасних дослідженнях неперервній професійній освіті, питанням управління у цьому напрямку, говорить про об'єктивну потребу й актуальність наукового та практичного вирішення цих проблем як одного з напрямів подальшого поглиблення і розвитку теорії та методики управління освітою, визначення ефективних умов функціонування та розвитку навчальних закладів різного рівня акредитації тощо.

Проблемі визначення організаційно-педагогічних умов в управлінні освітніми закладами приділено значну увагу науковців. Це, по-перше, останні дисертаційні роботи таких авторів, як Б. Качур, Н. Корогод, В. Мельніченко, Н. Федорова та низка наукових статей, що висвітлюють деякі компоненти таких умов (Р. Баскаєв, Л. Дибкова, Д. Горобець, О. Машков, В. Мироновська, Н. Подвірна, М. Туленков, А. Філіна).

Метою нашої статті є обґрунтування організаційно-педагогічних умов управління навчальним комплексом «коледж-академія».

В. Мельніченко, розглядаючи проблеми управління професійно-технічними училищами сільськогосподарського профілю, підкреслював, що за весь період існування професійно-технічних середніх закладів система управлінської діяльності, попри постійні освітні реформи, майже не змінювалася. На нашу думку, і в навчальному комплексі «коледж-академія», з урахуванням тенденції, яку схарактеризував В. Мельніченко [1], важливо для розвитку форм взаємодії суб'єктів внутрішньої й зовнішньої сфер управління навчальним комплексом, модернізувати саме організаційну структуру управління, ввести нові структури й суб'єкти управління, до яких має належати і Рада комплексу, і науково-методичний центр, у якому мають співпрацювати експертні групи, що обираються з провідних викладачів коледжу і академії, урахуовуючи у процесі управління ними елементи матричних і проектних структур.

Це підтверджується низкою положень, що були висунуті такими науковцями, як В. Алієв, Л. Романов та ін.

Так, за визначенням В. Алієва, саме матрична структура, на відміну від інших структур управління (лінійна, лінійно-функціональна, дивізійна тощо) забезпечує формування спеціальних проектних груп, зорієнтованих на реалізацію відповідних цільових проектів і програм. Ці групи, як указує

автор, здебільшого є тимчасовими утвореннями, і їхнє існування продовжується на період реалізації певного проекту [2, с. 170].

Перехід до матричної структури, за Б. Алієвим, дозволяє забезпечити високу адаптивну здатність організації, можливість зосередити зусилля на вирішенні основних завдань. Але при цьому, як зазначає автор, такий перехід несе в собі і серйозні проблеми, серед яких: висока складність, подвійна підпорядкованість, нестійкість становища персоналу організації. Тому, як підкреслює Б. Алієв, використання матричних структур доцільно тільки в певних умовах, наприклад в проектних або аналітично-дослідницьких організаціях, а також на підприємствах, що реалізують крупні цільові програми розвитку (реконструкції, реорганізації, диверсифікації) [2, с. 172].

Ці та подібні проблеми в управлінні, породжені саме нестійкістю та змінюваністю, нестабільністю, незвичними для персоналу умовами праці розглядає і Л. Романов. Категорії, що підпадають під аналіз науковця, можемо узагальнити наступним чином: «чотирьохрівнева структура отримання знань», «оперативні та неоперативні завдання», «навчання експертів» тощо. Цікавою у руслі нашого дослідження є думка Л. Романова про індуктивність процесів знаходження оптимальних управлінських рішень а також і про те, що значною частиною компетенції експерта найчастіше є безліч сценаріїв і правил, які він формує і застосовує підсвідомо, інтуїтивно. Новачок, як підкреслює науковець, навіть вивчивши звід правил, не в змозі стати професіоналом, поки ці правила з вербальних форм не «зануряться» у його підсвідомість [3, с. 62].

Підтверджуючи висловлені думки, маємо вказати на те, що модернізаційні зміни у організації структури управління комплексом «коледж-академія», – як перша з складових організаційно-педагогічних умов управління, – мають відбуватися саме з елементами матричних та проектних структур. При цьому проектні групи, які складаються з експертів та орієнтуються для виконання певних видів діяльності у навчальному комплексі (наприклад, напрацювання технологій управління, удосконалення процесу управління тощо) затверджується з працівників постійних структур (предметних (циклових) комісій, кафедр, факультетів, наукових відділів, науково-дослідних лабораторій тощо). Звичайно, проектні групи, що спрямовані на досягнення певних результатів у визначеній меті проекту, виявляються у підлеглості і перед керівником проекту, і перед керівниками відповідних структур навчального комплексу «коледж-академія».

Наступний складник організаційно-педагогічних умов управління навчальним комплексом ми вбачаємо в такій характеристиці, як удосконалення нормативно-правової бази, що забезпечує функціонування та розвиток освітньої організації. Підтвердженням обґрунтованої умови є роботи Б. Качур, В. Пашуто та ін.

В. Пашуто, розкриваючи сутність нормативних матеріалів для нормування праці, розробляв рекомендації щодо регламентованих величин

режимів роботи, встановлення конкретних норм витрат праці стосовно до певних організаційно-технічних умов [4, с. 182]. Автор виділяє вимоги для нормативних матеріалів, які мають забезпечити високу якість управління, а саме:

- нормативні матеріали повинні бути прогресивними, відповідати сучасному рівню розвитку техніки, технології, організації праці;

- нормативні матеріали повинні бути обґрунтованими й комплексними;

- нормативи мають найбільш повно враховувати вплив різних чинників на тривалість окремих елементів процесу в цілому, найбільш повно охоплювати найпоширеніші варіанти організаційно-технічних умов виконання певних видів роботи;

- нормативні документи мають бути зручними у їх використанні, тобто оформлені у вигляді нормативних таблиць і графіків з докладними і зрозумілими методичними вказівками про їх використання, наявністю прикладів, планувань, малюнків при одночасній компактності збірників.

Отже, виконання таких вимог до нормативних документів (прогресивність, обґрунтованість, комплексність, оптимальність, зручність для використання тощо) і в процесі управління навчальним комплексом «коледж-академія» забезпечить активний вплив нормування на зростання продуктивності та результативності різних видів діяльності професорсько-викладацького складу, допоміжного персоналу, функціональних служб.

Звернімо увагу на те, що вимоги до ефективності освітньої діяльності формулюються та закріплюються у вигляді державних освітніх стандартів, показників і критеріїв атестації та державної акредитації, вимог до освітніх програм, навчальних планів, умовами освітньої діяльності тощо. Все це під час ліцензування освітнього закладу має враховуватися, і, звичайно, спрямовуватися на прогресивний розвиток.

Взагалі, згідно з Положенням про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, державні освітні стандарти розробляються та затверджуються у МОНмолодьспорт, що є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [5]. Зважаючи на необхідність оновлення державних освітніх стандартів у навчальному комплексі «коледж-академія», маємо вказати на необхідність залучення до розробки регіонального компоненту провідних науковців, які мають враховувати умови регіональних потреб, навчально-методичну базу комплексу, рівень підготовки викладачів до виконання цих стандартів.

Підкреслимо, що зміст атестації навчального комплексу в цілому розкривається в критеріях-цілях вимог нормативних документів, у цілях, завданнях і змісті основних освітніх програм як коледжу, так і академії. Відповідно до сутнісних характеристик процесу атестації навчального комплексу та освітніх установ взагалі, як підкреслюється сучасними дослідниками, можуть бути запропоновані різні варіанти сукупності критеріїв і показників оцінки ефективності їх діяльності. У цьому плані

слушною постає думка Р. Бакаєва: «При всьому різноманітті показників, індикаторів ефективності використовуваних у різноманітних оцінних процедурах, важливо забезпечити їх взаємозв'язок, з тим щоб ефективність діяльності освітніх установ оцінювалася відповідно до інтегративними критеріями і при цьому забезпечувалося виконання принципу дуальності: з однієї сторони, діагностувалася б ефективність функціонування освітньої системи, а з іншого боку, ефективність процесів її розвитку. У складі інтегративних критеріїв для оцінювання ефективності діяльності освітньої установи може розглядатися його категорія як відображення статусу установи, визначеного за результатами акредитації, де головне значення має діагностика досягнення основних цілей» [6, с. 5].

Отже, удосконалення нормативно-правової бази, що забезпечує взаємозв'язки, функціонування та цілеспрямований розвиток навчального комплексу «коледж-академія» мають полягати у прийнятті раціональних змін до Статуту академії, розробці Концепцій навчального комплексу із урахуванням умов, в яких перебуває суспільство, оновленні Положень та Правил, що регламентують управління підрозділами й кадровим складом навчального комплексу на основі специфічних вимог (прогресивність, обґрунтованість, комплексність, оптимальність, зручність тощо), опрацювання у відповідності до сучасних змін у якості підготовки професіоналів освітніх стандартів, наскрізних навчальних планів та програм для організації освітнього процесу тощо.

Наступний компонент системи організаційно-педагогічних умов в управлінні навчальним комплексом «коледж-академія» – забезпечення підготовки усіх суб'єктів освітньої діяльності навчального комплексу «коледж-академія» (керівників, науково-педагогічних працівників, студентського колективу) до прийняття управлінських рішень.

Зазначимо, що повне розкриття потенційних здібностей викладацького персоналу, студентської молоді найкращим чином здійснюється на основі таких цінностей, як довіра, що у процесі прийняття управлінських рішень суб'єктам освітнього процесу надає певні повноваження. Важливим при цьому є стимулювання суб'єктів освітнього процесу до прояву активної у діяльності навчального комплексу «коледж-академія», формує почуття відповідальності за результати освітньої діяльності, причетності за якість освітніх послуг тощо.

Підкреслимо, що у освітній діяльності навчального комплексу «коледж-академія» існують кілька напрямів, за якими можна залучити всіх суб'єктів навчально-виховного процесу до процесів управління, до прийняття управлінських рішень тощо. Зазвичай до них належать такі: підведення підсумків наукової роботи в рамках року; участь у науково-методичних конференціях, конгресах, симпозіумах, олімпіадах, семінарах, форумів тощо; підведення підсумків навчальної-виховної діяльності у рамках навчального року, участь у конкурсах (наприклад, краща академічна група, кращий науковий гурток тощо), підготовка до проходження процедур державної атестації комплексу в цілому, ліцензуванні та

акредитації певних спеціальностей, участь у органах студентського самоврядування тощо.

Як інноваційний напрям у роботі навчального комплексу можливим є участь студентів та викладачів у запровадженні механізмів самооцінки загальних результатів роботи комплексу, що має бути заснованим із урахуванням партисипативного підходу до управління. Так, на необхідність формування власної оцінної діяльності студентів вказувала Л. Дибкова. На її думку, такий вид діяльності стимулює студентів «до усвідомлення значущості та підвищення відповідальності за свої навчальні результати. Адекватна власна оцінка своїх досягнень дозволить майбутнім фахівцям краще орієнтуватися в над швидкому інформатизованому суспільстві, виокремлювати власні орієнтири і ефективніше діяти у процесі реалізації поставлених цілей» [7, с. 193].

При цьому необхідно визнати той факт, що значущість залучення і викладачів, і студентської молоді до процесів управління (зокрема, моніторингових досліджень, самооцінки та ранжування наукових, освітніх досягнень), особливо зростає при визнанні та декларації адміністративним персоналом першорядного значення якості освіти та готовності до тісної взаємодії у процесах управління якістю надаваних освітніх послуг у навчальному комплексі «коледж-академія».

Необхідно зазначити, що об'єктом такої самооцінки та ранжування досягнень на різних рівнях (окремі студенти, студенти академічних груп, окремі спеціальності тощо) може стати і весь комплекс наукового, навчально-виховного процесу, і окремі його складники.

Оскільки цикли моніторингових досліджень, самооцінки необхідно проводити регулярно, то в умовах навчального комплексу «коледж-академія» такі управлінські процедури із залученням всіх суб'єктів навчально-виховного процесу можуть бути організовані щорічно. Така діяльність, на нашу думку, матиме низку позитивних рис з питань організаційно-педагогічної роботи навчального комплексу: залучення студентської молоді, викладачів, кураторів, інших представників навчального комплексу до процесу управління; перетворення самооцінки та моніторингових досліджень в ефективний інструмент поліпшення роботи навчального комплексу; забезпечення раціонального використання ресурсів (часових, трудових, матеріальних тощо). Результати роботи таких груп будуть помітні у навчальному комплексі і зможуть виконувати мотивувальну дію до здійснення якісних змін у процесі управління, до прийняття управлінських рішень тощо.

Наступний компонент системи організаційно-педагогічних умов ми характеризуємо як залучення до викладання в коледжі викладачів академії для забезпечення вузівського рівня теоретичної й практичної підготовки студентів коледжу.

Основоположним критерієм, на нашу думку, має постати тісний взаємозв'язок якості та ефективності теоретичної і практичної підготовки студентів, адже якість освітньої діяльності □ це ті властивості, які

визначають її здатність задовольняти встановленій очікуваній потреби і викладачів, і представників адміністративного персоналу, і тих, хто безпосередньо задіяний у процесі професійної підготовки, до конкурентоспроможності на ринку праці тощо. Саме ефективність показує, якими зусиллями та за допомогою яких витрат досягається певний рівень якості освіти, саме через ефективність можливо побачити, наскільки є виправданими ті або інші витрати з точки зору можливості їх покриття, а також саме через ефективність стає зрозуміли, наскільки витрати на залучення більш кваліфікованих викладачів академії є прийнятними з позиції норм витрачання ресурсів, що склалися в освітній галузі.

Формування високого професіонального іміджу навчального комплексу «коледж-академія» як інструменту його конкурентоспроможності – необхідна організаційно-педагогічна умова процесу управління. Для формування іміджу організацій, запровадження системи оптимізації управління у цьому напрямку існують певні технології (брендінг-технології, «паблік рілешнз», педагогічний маркетинг тощо), які у останній час отримали досить значного поширення.

Так, запровадження технологій «паблік рілешнз» у процесі управління навчальним комплексом з метою здійснення активного впливу на споживачів освітніх послуг має відбуватися за допомогою поширення інформаційних повідомлень (рекламні ролики та плакати, новини в Інтернеті та друкованих виданнях, по радіо, телебаченню тощо). Зауважимо, що використання новин є одним із ефективних засобів технологій «паблік рілешнз», за допомогою яких фахівці зі зв'язків з громадськістю представляють певну особистість чи групу людей таким чином, щоб викликати інтерес та зацікавити певну цільову аудиторію [8, с. 278]. Для нашого дослідження має значення і те, що фахівці зі впровадження технологій «паблік рілешнз» використовують різні види реклами, а саме: платна реклама (радіо, телебачення, друковані видання, серед яких – газети, журнали, прайс-листи, спеціалізовані довідники, довідники, візитки, оголошення тощо); «директ-мейл» (листи, флаєри, повідомлення, поштові картки, листівки з інформацією, брошури тощо); прес-релізи, статті в газетах і журналах, дні відкритих дверей, ділові зустрічі, інтерв'ю, семінари; презентаційний матеріал у вигляді фото- та відеоматеріалів, web-сторінок, сайтів у соціальних мережах [Бронникова, с. 36].

Ці та інші технології для підвищення якості системи управління комплексом мають урахуватися під час розробки концепції маркетингової діяльності керівництвом навчального комплексу «коледж-академія». Так, про педагогічний маркетинг В. Мироновська писала у статті «Що допоможе оптимізувати управління?» [9, с. 40 □ 41]. За її думкою, педагогічний маркетинг – є діяльністю, що спрямована на вивчення попиту на освітні послуги, створення відповідного попиту освітнього середовища та стимулювання попиту засобами педагогічної діяльності. Розкриваючи практичний досвід у такій діяльності, В. Мироновська писала про те, що метою маркетингової діяльності є

досягнення конкурентоспроможності будь-якої установи, зокрема й освітнього закладу. Автор виділяє такі ступені маркетингової діяльності: вивчення попиту на освітні послуги (збір і аналіз маркетингової інформації); визначення відповідних попиту цілей і завдань освітнього середовища (планування маркетингу); рекламування результатів та стимулювання попиту; контроль відповідності меті отриманим результатам тощо [9, с. 41]. Інтерпретуючи ці ступені для педагогічного маркетингу навчального комплексу «коледж-академія», маємо вказати на те, що ті рішення, що пропонуються таким об'єднанням, мають бути спрямованими на максимальне задоволення запитів соціуму. З цією метою доцільним є проведення педагогічного маркетингу, який, на нашу думку, має розвиватися у навчальному комплексі «коледж-академія» як реакція у адміністративного персоналу на негативні прояви надмірної стихійності, непередбачуваності розвитку ринку освітніх послуг. Підкреслимо, що на сьогодні багато освітніх установ перебувають у стані серйозних економічних потрясінь.

Підкреслимо це положення думкою сучасних авторів (О. Барліт, М. Єлькін, М. Окса) які визначають, що маркетинг є компонентом ринкової культури, науки і практики управління і взаємодії суб'єктів ринку [10, с. 142]. І саме сфера освіти, як уважають автори, за рівнем реформування відстає від сфери економіки і значною мірою зберігає систему старих організаційно-правових відносин, що позначається на взаєминах між державою і сферою освіти [10, с. 144]. Отже, обов'язковою організаційно-педагогічною умовою є запровадження і розвиток педагогічного маркетингу у навчальному комплексі «коледж-академія» як ефективного інструменту керівництва освітнім закладом і підвищення його конкурентоздатності в сучасних умовах.

Виявлення особливостей процесів управління освітніми закладами дозволили нам з урахуванням специфіки навчального комплексу «коледж-академія» визначити такі організаційно-педагогічні умови, які мають мати місце у спільному функціонуванні та розвитку:

– модернізація організаційної структури управління, у якій введені нові структури й суб'єкти управління (Рада комплексу, науково-методичний центр, комісії та комітети, елементи матричних і проектних структур в управлінні та ін.), спрямованої на розвиток форм взаємодії суб'єктів внутрішньої й зовнішньої сфер управління навчальним комплексом «коледж-академія»;

– удосконалення нормативно-правової бази, що забезпечує функціонування та розвиток навчального комплексу (Статут, Концепція комплексу, Положення й Правила, що організують управління підрозділами й кадровим складом навчального комплексу, наскрізні навчальні плани та програми для організації освітнього процесу та ін.);

– забезпечення підготовки усіх суб'єктів освітньої діяльності навчального комплексу «коледж-академія» (керівників, науково-

педагогічних працівників, студентського колективу) до прийняття управлінських рішень;

– залучення до викладання в коледжі викладачів академії для забезпечення вузівського рівня теоретичної й практичної підготовки студентів коледжу;

– формування високого професійного іміджу навчального комплексу на основі новітніх технологій управління, маркетингових концепцій як інструментів його конкурентноспроможності.

Отже, організаційно-педагогічні умови, виявлені нами в процесі дослідження, сприятимуть забезпеченню ефективного управління навчальним комплексом «коледж-академія».

Список використаної літератури

- 1. Мельніченко В. В.** Організаційно-педагогічні умови управління професійно-технічним училищем сільськогосподарського профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук / В. В. Мельніченко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. □ К., 2001. – 19 с.
- 2. Теория организации :** учебник для вузов / Минобразования РФ ; под общ. ред. В. Г. Алиева. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : ЗАО Изд-во «Экономика», 2003. - 431 с.
- 3. Управление в условиях неопределенности /** под ред. д-ра техн. наук, проф. А. Е. Городецкого. – СПб. : Изд-во СПбГТУ, 2002. – 398 с.
- 4. Пашуто В. П.** Организация, нормирование и оплата труда на предприятии : учеб.-практ. пособие / В. П. Пашуто. - М. : КНОРУС, 2005. - 320 с.
- 5. Положення** про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс] / Затверджено Указом Президента України від 8 квітня 2011 року № 410/2011. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/410/201>
- 6. Баскаев Р. М.** От повышения качества и эффективности управления к повышению качества общего образования / Р. М. Баскаев // Управление качеством образования: теория и практика эффективного администрирования. – 2007. – № 1 (январь-март). – С. 3 □ 8.
- 7. Дибкова Л. М.** Формування власної оцінної діяльності у студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Дибкова // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – 2008. – Т. II, Додаток 3. – С. 186 □ 193.
- 8. Бебик В. М.** Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз / В. М. Бебик. – К. : Вища школа. – 2005. – 437 с.
- 9. Мироновская В. В.** Что поможет оптимизировать управление? / В.В.Мироновская // Управление качеством образования: теория и практика эффективного администрирования / В. В. Мироновская. – 2009. – № 2 (март-апрель). – С. 40 □ 44.
- 10. Барліт О. О.** Основи стратегічного менеджменту в освіті : навч. посіб. / Барліт О. О., Елькін М. В., Окса М. М. – Мелітополь : МДПУ, ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 256 с.

Жидких Т. М. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов управління навчальним комплексом «коледж-академія»

У сучасній системі освіти існує значна кількість навчальних комплексів, що включають навчальні заклади різних рівнів й реалізують сполучені освітні програми професійної підготовки від початкової професійної до вищої освіти. У статті визначено та охарактеризовано організаційно-педагогічні умови управління навчальним комплексом «коледж-академія». Доведено, що ефективність діяльності навчального комплексу залежить від координації зусиль усіх його складових, які спрямовані на розвиток форм взаємодії суб'єктів внутрішньої й зовнішньої сфер управління навчальним комплексом «коледж-академія».

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, організаційна структура управління, нормативно-правова база, моніторингові дослідження, самооцінка досягнень, педагогічний маркетинг.

Жидких Т. М. Обоснование организационно-педагогических условий управления учебным комплексом «колледж-академия»

В современной системе образования существует значительное количество образовательных комплексов, включающих учебные заведения различных уровней и реализующих сопряженные образовательные программы профессиональной подготовки от начального профессионального до высшего образования. В статье определены и охарактеризованы организационно-педагогические условия управления учебным комплексом «колледж-академия». Доказано, что эффективность деятельности учебного комплекса зависит от координации усилий всех его составляющих, которые направлены на развитие форм взаимодействия субъектов внутренней и внешней сфер управления учебным комплексом «колледж-академия».

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, организационная структура управления, нормативно-правовая база, мониторинговые исследования, самооценка достижений, педагогический маркетинг.

Zhidkikh T. M. The foundation of organizational-pedagogical conditions of the management of an educational complex "college-academy"

There is a great amount of educational complexes in the educational system, that includes academies of different levels and realises united programs of professional training from beginning to high education. The article defines and characterizes organizational-pedagogical conditions of the management of an educational complex "college-academy". It is proved that the effectiveness of the activity of an educational complex depends upon the coordination of all its constituent parts' efforts which are directed to the development of the forms of cooperation between external and internal spheres of management of an educational complex "college-academy".

Key words: organizational-pedagogical conditions, management organizational structure, normative-legal foundation, monitoring researches, self-assessment of achievements, pedagogical marketing.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2012 р.

Прийнято до друку 21.12.2012 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.

УДК 373.5.02+373.5.016:811.161.1

В. И. Ковалёв

КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ЛИЧНОСТИ КАК СВЕРХЗАДАЧА СОВРЕМЕННОГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Проблемы целей и содержания среднего образования в последнее время неизменно находятся в центре общественного внимания. Логичным следствием этого является, к примеру, длительное и заинтересованное обсуждение «Концепции языкового образования». Широкий общественный резонанс вызвала и новая редакция «Государственных стандартов образования», основные положения которой должны конкретизироваться в учебных планах и программах, а также реализовываться в учебно-познавательном процессе.

И в каждом случае имеет место напряжённая и многовекторная работа над вышеуказанной проблематикой. Ведь, по меткому выражению Генриха Гейне, новому времени новый кафтан нужен для новых дел. А для того, чтобы этот кафтан применительно к средней школе не оказался Тришкиным, необходимо чётко осознавать основные вызовы и потребности времени. И от того, насколько адекватны этим вызовам цели и содержание школьного обучения, в основном и зависит эффективность всего среднего образования.

Иными словами, насколько хорош или плох тот или иной выпускник – определяет не средний балл аттестата или результаты внешнего независимого тестирования, а наличествующий у этой личности набор умений и опыта, которые востребованы в реальной деятельности за пределами школы.

Что же это за умения и опыт – применительно к условиям современного глобализированного общества? Ответ на это важнейший вопрос дают «Государственные стандарты образования» [3].

На наш взгляд, абсолютно закономерно они основываются на компетентностном подходе и ориентируют весь учебно-познавательный процесс на формирование у учащихся разнообразных жизненно необходимых компетентностей.